

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ У КОНТЕКСТІ УПРАВЛІННЯ ГОТЕЛЬНИМ БІЗНЕСОМ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Денисенко Микола Павлович,

д.е.н., професор,
професор кафедри бізнес-економіки та туризму
Київський національний університет технологій та дизайну

Бреус Світлана Василівна

д.е.н., доцент,
професор кафедри менеджменту та публічного адміністрування
Київський національний університет технологій та дизайну

В сучасних умовах господарювання значними зростає вплив туристичної сфери світових економік. Загалом виділяють шість туристських регіонів [1]:

- Європейський, до нього відносяться країни Західної, Північної, Південної, Центральної та Східної Європи з урахуванням країн колишнього СРСР та держав Східного Середземномор'я (Ізраїль, Кіпр, Туреччина);
- Американський, до нього входять країни Північної, Південної та Центральної Америки, Острівні держави й території Карибського басейну;
- Азійсько-тихоокеанський, включає країни Східної та Південно-Східної Азії, Австралія й Океанія;
- Африканський, до якого відносяться країни Африки, крім Єгипту та Лівії;
- Південно-Азійський, до якого відносяться всі країни Південної Азії;
- Близькосхідний, включає країни Західної та Південно-Західної Азії, Єгипет та Лівію.

Туризм є важливим стратегічним сектором економіки, почасти одним з найприбутковіших, доходи від туризму становлять суттєву частку ВВП і експорт країн. Проте у сфері світового туризму спостерігається нарощування негативних тенденцій, які узагальнено характеризують сучасний її стан та справляють вплив на економічний розвиток країн світу загалом та готельний бізнес, зокрема:

- нестабільна динаміка збільшення кількості туристів. Так, за даними [2-4], загальна кількість туристів збільшилась протягом 2014-2019 років на 27,26 % (з 1147 до 1459,7 млн осіб), проте у країнах, які є найпопулярнішими для туризму найбільше зросла кількість туристів до Таїланду (60,48 %), Мексики (53,58 %) та Італії (32,72 %), до України – на 7,09 %;

- перерозподіл доходів від міжнародного туризму. Так, за даними [3; 5], загальний обсяг доходів від міжнародного туризму протягом 2014-2019 років зріс на 15,40 % (з 1281,0 до 1478,3 млрд дол. США), проте у таких країнах як Франція, Китай, Німеччина та Великобританія відбулось зменшення доходів від

міжнародного туризму, що особливо відчутно у 2019 році та свідчить про перерозподіл світових грошових потоків від країн, які традиційно користувались попитом у туристів до менш традиційних туристичних центрів. Так, стабільно протягом 2014-2019 років зростали доходи Таїланду від міжнародного туризму (73,85 % у 2019 році порівняно з 2014 роком) та Мексики (51,85 %), при цьому доходи європейських країн, зокрема Італії, хоча і зросли протягом зазначеного періоду (9,01 %), але у 2015 році порівняно з 2014 роком було досить суттєве їх зменшення, що склало 13,41 %. Слід зазначити, що така динаміка грошових потоків від туристичного бізнесу була характерна практично для всіх країн, найпопулярніших серед туристів.

Слід зазначити, що узагальнені негативні тенденції загалом свідчать про розвиток туристичної сфери світу в цілому та окремих країн, найпопулярніших серед туристів. Зокрема, доцільним вбачається проведення поглибленого аналізу, який свідчив би про рівень ВВП світу в цілому, та найпопулярніших серед туристів країн та частку в ньому доходів від туристичного бізнесу. Так, загалом протягом 2014-2019 років спостерігалось нестабільне збільшення ВВП країн світу, зокрема, за даними [3; 6-7], він зріс протягом 2014-2019 років на 9,70 % (з 78944,5 до 86598,8 млрд дол. США), проте ВВП таких країн як Франція, Італія, Туреччина, Мексика, Німеччина та Великобританія зменшився. Так, у Франції ВВП зменшився на 5,24 % у 2019 році порівняно з 2014 роком, Італії – на 7,73 %, Туреччини – на 20,38 %, Мексики – на 3,07 %, Німеччини – на 0,69, Великобританії – на 9,64 % відповідно.

Проте стабільно протягом 2014-2019 років зростав ВВП лише США (22,32 % у 2019 році порівняно з 2014 роком). Слід зазначити, що така ситуація свідчить незначну залежність ВВП країн від розвитку туристичної сфери і як результат, збільшення кількості туристів та доходів країн світу від міжнародного туризму.

За результатом аналізу даних [2-7] вважається за доцільне доповнити дослідження шляхом визначення питомої ваги доходів від міжнародного туризму у ВВП загалом та країн світу, найпопулярніших серед туристів. Загалом зменшення частки доходів від міжнародного туризму у ВВП, за даними [3; 5-7], (що спостерігається протягом 2014-2019 років практично у всіх країнах, незважаючи на її нестабільне збільшення протягом років, та загалом у світі й особливо відчутно у 2019 році) можна було б вважати умовно позитивною тенденцією, адже це може призвести за інших рівних умов до підвищення конкурентоспроможності світових економік та стимулювати розвиток інфраструктури країн і загалом, у перспективі, – до підвищення рівня розвитку їх економік за рахунок акумуляції зусиль та перенаправлення коштів на розвиток й збереження туристичних центрів. Проте в сучасних умовах розвитку світової економіки це справляє негативний вплив на розвиток туристичної сфери як світу в цілому, так і країн, зокрема, найпопулярніших серед туристів.

А у зв'язку з поширенням коронавірусу (COVID-19), що охопив практично усі країни світу, за прогнозними даними [8] попит на подорожі у 2020 році

скоротиться на 5% у Північній Америці, на 10% у Європі та на 25% – у решті світу. Втрати для економік країн світу загалом та тих, які є найпопулярнішими серед туристів мають бути досить значними, адже ця індустрія надала тільки у 2018 році 300 млн робочих місць у 2018 році, а через пандемію коронавірусу втрати можуть сягнути до 50. При цьому за даними Світової асоціації бізнес-подорожей світовий туристичний сектор може втратити до 820 млрд дол. США на скасованих відрядженнях, конференціях та виставках. Такі скасування поїздок призводять до втрат усіх елементів туристичної інфраструктури, зокрема таких як транспортні перевізники, представники готельного бізнесу, торговельної мережі тощо. А зважаючи на їх значний зв'язок між собою та взаємозалежність у сфері туризму, то слід зазначити, що готельний бізнес, не маючи можливості відшкодувати свої втрати від скорочення кількості іноземних туристів за рахунок внутрішньодержавних несе значні збитки. Таким чином, слід зазначити, що в сучасних умовах готельний бізнес переживає складні часи; проблеми, які виникають при його функціонуванні, обумовлюється, з одного боку, кризовими явищами у світі, і, як наслідок, зменшенням платоспроможності населення; з іншого – інтенсивним розвитком інформаційних технологій, і як результат, зменшенням залежності споживачів від готельних послуг, для чого значним спонукальним чинником є нарощування пандемії, спричиненою коронавірусною інфекцією.

Підвищення ефективності готельної сфери потребує внесення суттєвих змін в концепцію управління готельним бізнесом, в основі якого знаходяться мережі готелів, яких налічується кілька сотень по всьому світу. При цьому, у світі існує більше 16 мільйонів готелів, кожний четвертий з них входить до якоїсь мережі. Практично в будь-якій країні світу виділяються корпорації-гіганти такі як Marriott, Radisson, Hilton, Hyatt, Best Western, Carlson тощо.

Загалом слід зазначити, що існує взаємозв'язок розвитку туристичної сфери загалом та готельного бізнесу зокрема, з економічним розвитком країн світу.

Список літератури:

1. Даниленко-Кульчицька В. А. Особливості розвитку міжнародного туризму в світі. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2011. Вип. 20 (1). С. 388-392. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2011_20%281%29_61 (дата звернення: 17.10.2020).
2. UNWTO. Country profile – International Tourist Arrivals (2014-2019). URL : <https://www.unwto.org/country-profile-inbound-tourism> (дата звернення: 17.10.2020).
3. Названі найпопулярніші країни для туризму в світі: лідирує Франція (2014-2019). URL : <https://www.poglyad.tv/nazvani-najpopulyarnishi-krayiny-dlya-turyzmu-v-sviti-lidyruye-frantsiya/> (дата звернення: 17.10.2020).
4. У 2019 році іноземні туристи залишили в Україні \$1,4 мільярда (інфографіка) (2014-2019). URL : <https://minfin.com.ua/ua/2020/06/01/46399442/> (дата звернення: 17.10.2020).

5. UNWTO. Country profile – International Tourist Receipts (2014-2019). URL : <https://www.unwto.org/country-profile-inbound-tourism> (дата звернення: 17.10.2020).

6. World – Gross domestic product in current prices (2014-2019). URL : <https://knoema.com/atlas/World/GDP> (дата звернення: 17.10.2020).

7. Gross domestic product in current prices (2014-2019). URL : <https://knoema.com/atlas/ranks/GDP> (дата звернення: 17.10.2020).

8. Коронавірус: скільки втрачає туризм (2020). URL : <https://www.bbc.com/ukrainian/features-51870285> (дата звернення: 17.10.2020).